

NARODNI GOSPODAR

GLASILO GOSPODARSKE ZVEZE.

Clani Gospodarske zveze dobivajo list brezplačno.
Cena listu za nečlane po štiri krome na leto; za pol leta dve kroni;
za četrt leta eno krono; posamne številke po 20 h.

Sklep urejevanja 5. in 20. vsakega meseca. — Rokopisi se ne
vračajo. — Cene inseratom po 20 h od enostopne petit-vrste, za
večkratno insercijo po dogovoru.

Telefon štev. 143.

V Ljubljani, 10. januarja 1901.

Poštno-bran. št. 849.872

Ob pričetku tretjega leta.

Tretje leto svojega obstanka pričanja z današnjo številko naš list. Uže to dejstvo samo, pa tudi vedno rastoče število naročnikov kaže, da je naš list potreben in popolnoma na mestu v naši gospodarski organizaciji.

Program našemu listu, — združnikom že znan, — ostane neizpremenjen, ter se ga bomo držali zvesto, kakor doslej, ker nam razvoj lista in pa razvoj gospodarske organizacije izpričujeta, da smo na pravi poti.

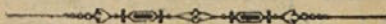
Svoje sotrudnike prosimo, da nas podpirajo tudi v bodoče, potem bode list vsestransko ustrežal. Posebno prosimo, da nas naši združniki tudi letos podpirajo z doneski, osobito s poročili o poskusih, o združnem življenji itd., da bode naš list laže zadostoval svoji nalogi, biti glasilo gospodarski organizovanih Slovencev.

Cena listu je:

za celo leto 4 K, za pol leta 2 K, za četrt leta 1 K.

Člani »Gospodarske Zveze« dobivajo list brezplačno.

Kedor želi list na ogled, naj to sporoči upravništvu in naznani svoj natančni naslov. Dokler nam bode dopuščala zaloga, ustrezali bodemo takim željam drage volje.

Kmetijstvo.

Poljedelstvo.

Jesensko gnojenje.

Kmetovalec je dolžan svoji zemlji vračati štiri snovi: dušik, fosforno kislino, kalij in apno. Teh snovij sicer ne moremo nadomeščati kar po enem kopitu — enkrat moramo namreč vrniti zemlji dušika, drugi pot fosforne kisline ali kalija — vendar pa so neka splošna načela, od katerih imamo lahko veliko korist, ako se jih držimo. V dobri žitni žetvi odvzamemo polju nekako 95 do 98 kg dušika, 40 do 44 kg fosforne kisline in 65 do 66 kg kalija na 1 ha. V prvi vrsti nam bo torej gledati, da nadomestimo te redilne snovi, ako hočemo vzdržati ravnotežje mej njimi v naši zemlji. Pri tem moramo dobro pomniti, da je, ako hočemo dušik popolnoma izkoristiti, neobhodno potrebno, da prevladujeta v rastlinski hrani zemlje fosforna kislina in kalij. Zato ne ostane, ker se ne da natančno določiti množina, ki je potrebna posameznim kulturnim rastlinam, nič drugega, nego dati fosforne kisline in kalija v izobilju. To smemo storiti brez vsacega pomisleka, ker i fosforno kislino i kalij prst nase veže, da se ne more zgubiti. Za nas važno vprašanje, ki sedaj nastopi, je to: v katerih gnojilih dobimo imenovane redilne snovi najbolj po ceni? Ni dvojbe, da imamo za jesensko gnojitev fosforno kislino ne samo najbolj po ceni, ampak tudi v najbolj obliki na razpolago v Tomaževi žlindri.

Ako umevamo svojo korist, bomo porabili poslednje 300 do 400 kg na 1 ha, kakor je ravno zemlja boljša ali slabša; pri tem je treba upoštevati tudi to, da ima Tomaževa moka do 50 odstotkov apna v sebi, s čimer se apno, ki ga je morda premalo v zemlji, deloma nadomesti. Za kalijevo gno-

jilo priporočajo danes kot najsposobnejše kajnit, drugi pa kalijevo sol. Koliko pa naj štipamo kajnita, to je odvisno od lastnosti tal; na lahki močvirni zemlji bomo rabili kakih 4—600 kg na 1 ha. Na vsaki drugi boljši zemlji bomo imeli od rabe kajnita le redko kak poseben vspeh, razven za slučaj, ako bi pridelovali posebno veliko krompirja ali sladkorne ali navadne pese. Četudi naša ozimna žita potrebujejo razmeroma le malo dušika, vendar je dobro, dati jim pri obdelavanji nekoliko dušika, da toliko lažje brstijo v jeseni in posebno na spomlad, ko se vzbudi vsa rast na novo, najdejo dovolj dušika v zemlji. V ta namen se potrebuje kakih 100 kg žveplenokislega amonijaka na 1 ha. Vsa ta gnojila stanejo približno 35 kron na ha, katere pa bogata žetev, ki si jo potem zagotovimo, obilno povrne.

Cena travnikov.

(Dopis.)

Le malo gospodarjev se more ponašati z zadosti naravnimi travniki in posestvo tistega, ki jih ima, je tudi veliko več vredno, kot ono tistega, ki poseduje samo njive. Naravni travniki so navadno nastali ob kakej vodi ali pa na mokrem svetu, ki se je dal lahko obdelavati, ali pa v velikej daljavi od posestva. Prepustilo se je, da se je zemlja zarastla z raznimi zelišči in v teku časa so postale košenice, ki so jele dajati pri umnem namakanji zelo dobre letine. Ker je dandanes ves svet prepreden z raznimi prometnimi zvezami, kakor z železnicami, parobrodi, brzojavi itd., zato so se tudi vse gospodarske razmere izdatno spremenile. Cena poljskim pridelkom je padla, a pridelovalni stroški so se zvišali, tako da so dohodki zelo pičli. Zato vidimo v mnogih krajih žalostno prikazen, da nima polje

nikake vrednosti več. A obratno so pridobili travniki, ki dajo brez kakih stroškov lepe košnje, na vrednosti. Znani so kraji, kjer se je prodal 1 ha njive za 500 kron, a 1 ha travnika za 2000 kron. A pogledjmo, kak razloček je med prostoroma, eden zaraščen s travo, drugi pa določen za obdelavanje. Travnikom, ki se morejo namakati, pustimo prednost, a drugi imajo isto vrednost, kot kaka njiva.

Da je temu resnica predočimo si sledeče: Med dvema njivama je meja, kjer zraste trava kakor na najlepšem travniku. Ako poznamo vse ondi rastoče trave in detelje, nakupimo si semena v trgovini in obsejemo njivo ž njim, tedaj imamo v enem letu iz njive vredne 500 kron, tak travnik, posebno če se da še nekoliko umetnega gnoja, kot je oni, ki je bil prodan za 2000 kron.

Hočem tu navesti dva slučaja iz vsakdanjega življenja. Nek mlad posestnik, ki je imel sorodnikom veliko dedščino izplačati, proda svoj lepi travnik za 10.000 K. Sedaj nima nikacega travnika, a vendar veliko več in lepšo živino. Priredil je oddaljene njive v travnike in jih gnojil z umetnimi gnojili, a bližnje je za svežo krmo obsejal z lucerno. Tako je preskrbljen skozi celo leto z zadostno krmo za živino. Ta svet, kojega je odredil za pridelovanje krme se je cenil po mnenji kmetovalcev komaj na 3000 kron, tako da si je po prodaji travnika pridobil 7000 kron.

Poglejmo pa drugega gospodarja, ki je tudi posestvo nastopil in imel tudi tako zdatno svoto svojim sorodnikom poravnati. Posestvo je obstajalo iz dveh „gruntov“, pri enem je bil tudi zelo lep travnik. Vsi bogatini istega kraja so strastno želeli po tem travniku in bi ga zelo drago plačali. A mladi mož, preveč v svoj travnik zave-rovan, proda rajši od enega posestva njive in gozde. In kaj iz-

kupi za prodano, komaj četrti del ko bi pa dobil za travnik. Ker je bilo v tem kraju obče pomanjkanje krme, so priredili v zadnjih letih posestniki njive v travnike in nikdo več ne hrepeni po dražih naravnih travnikih. Kjer bi prodal preje mladi mož svoj travnik za 4000 kron, dobi danes komaj 1000 kron, radi nepravilnega razkosavanja je ugonobil vse posestvo in sam sebi naredil težko življenje. Zakaj smo zapisali te vrstice o ceni travnikov?

Sem ter tja so posestniki, ki imajo v lasti lepe travnike, a se morajo boriti v vsemi težavami za svoj obstanek. Tem se sme na srce položiti, predno mislijo na kako razkosavanje svojega posestva, naj premislijo, v kakem razmerji je cena polja z ono travnikov, ako je za prva zelo nizka, smejo brez skrbi zadnje oddati, saj lahko njive v travnike spremene.

Živinoreja.

Otrobja krma.

Pšenični otrobi so v mnogem oziru za rženimi, posebno so rženi mnogo lažje in bolje prebavljivi nego pšenični otrobi; povprek imajo v sebi rženi otrobi:

vode	12.4	0/0
surovega proteina	14.7	"
surove tolšče	3.2	"
brezdušičnatih izvlečljivih snovij	58.7	"
surove vlaknine	6.2	"
pepela	4.8	"

Po sestavi so torej pšeničnim otrobom rženi precej podobni, toda njih izkoriščenje v živalskem telesu je mnogo boljše, posebno se vsrkava večji odstotek brezdušičnatih ekstraktivnih snovij. To menda izvira odtod, ker se v rženih otrobih nahaja neka v vodi raztopna proteinska spojina, ki deluje na podoben način, kakor kvas (ferment) želodčnega soka, pepsin.

Praščem se dajejo rženi otrobi najbolje kuhani, drugim živalim pa se pokladajo suhi, pomešani z rezanico, v katerej obliki jih živalina ravno tako rada žre, kakor podobno sestavljeno rženo krmilno moko.

Rženi otrobi so ravno tako dobri za molzne krave, kakor za konje; pri delavnih konjih se doseže tudi lep vspeh, ako se mešajo otrobi z rezanico, katera se premoči s slano vodo. Seveda bi ne bilo pravilno, z rženimi odpadki nadomestiti ves oves ali drugo zrnje, in splošno lahko rečemo, da se ne sme nikdar nad tretjino vseh redilnih snovij podati v obliki otrobov, druga tretjina naj bo trdo zrnje, zadnja pa surova in groba krma. Ako se da več otrobov, postanejo konji, kakor po pšeničnih otrobih preveč mehkužni in premalo trpežni.

Vinogradništvo in vinarstvo.

Kedaj dozoriijo posamezne žlahtne vrste?

Mnogi vinogradniki se premalo brigajo za čas zoritve posameznih trt, marveč jim je glavna stvar pri nakupovanju teh, da dobijo vrste, ki napravljajo prav krepke poganjke in zelo velike grozde, ter da so sploh jako rodovitne. Da se pri naročbah gleda na rodovitnost in lepo raščo, tudi mi odobravamo, ne pa toliko radi velikosti grozdov, kajti vpoštevati se mora vedno, da čim večji so grozdi, tem šibkejše je vino in nasprotno, čim manjši so grozdki, tem močnejši in tem boljši je pridelek. Navadni vinogradnik si pa tega ne da vcepiti; njega veselijo le trte, katere dičijo kakor mački veliki grozdi, četudi dajejo popolnoma vodeno vino, ali pa če so njih jagode še zelene in trde, ko so drugih sosednjih trt že popolnoma zrele.

Ne glede na dobroto ene ali druge vrste, je pri novih nasadih že marsikdo napravil neprijetno skušnjo s takim mešanim sajenjem trt, ki v jako različnem času dozoriijo. Tako dozori na pr. črni burgundec, portugalka, lovrenčevka za dva do štiri tedne popred kot na pr. zelenika, kavščina ali žametasta črnina, plavec i. dr.

Ako je zgodnjih trt premalo posajenih, bodisi pa skupaj ali posamezno, jih ni mogoče, t. j. se ne izplača, potrgati jih in pustiti vino posebej pokipeti, ako se pa grozdje pusti, dokler dozoriijo še druge vrste, ga pa zopet, kar gniloba in ljudje ne pobero, tiči, ose in druge živali pokončajo.

Zato se mora pa že pri zasajanju novega vinograda skrbeti in gledati na to, da se posade skupaj v eno parcelo, odnosno vsaj v eno in isto tablo, take vrste trt, ki pravočasno in enakomerno dozore, ali vsaj da ni v dozoritvi prevelike razlike in dalje, da se pri sajenju tudi kolikor možno sadijo bele vrste zase in črne zase.

Čas zoritve raznih žlahtnih trt. — Za malo orientacijo hočemo navesti presledek, katerega potrebujejo posamezne vrste za dozoritve, računši od dne ko prične dotična vrsta cveteti. Tako so na Renskem doznali, da potrebujejo do popolne zoritve:

Zgodnji črni burgundec	50	dnij
Lovrenčevka (črna vrsta)	60	"
Zgodnji rdeči veltlinec	69	"
Portugalka	70	"
Žlahtnine ali španjoli	70-71	"
Rulandec	71	"
Silvanec	76	"
Navadni črni burgundec	77	"
Traminec	80	"
Belina	81	"
Modra frankinja	82	"
Kadarka (črna vrsta)	84	"
Burgundec beli	85	"
Muškatelec	86	"
Moslavina	87	"
Rudeča zastavica	90	"
Rizling italijanski	90	"

Druge pri nas vdomačene vrste kakor n. pr. žametasta črnina ali kavščina, plavec, zelenika (dolenjska) potrebujejo še več dnij.

Gori navedeni podatki niso seveda za vse kraje enako merodajni, kajti v bolj južnih krajih potrebujejo manj, v mrzlejših pa več dnij do prave dozoritve, vendar razmerje ostane več ali manj isto.

Vsekakor pa more ta tabela služiti vsakemu vinogradniku kot neki kažipot pri določitvi trt za skupno sajenje. Nepravilno bi torej ravnal, kdor bi pomešal zgodnjega črnega burgundca ali lovrenčevko z modro frankinjo, kardarko, kavščino itd., ali pa veltlinea, rulandca in silvanca skupaj z moslavino, rizlingom ali celo s slankamenko, zeleniko itd.

Da pa more vinogradnik, ki ne razpolaga čez veliko parcel, vendarle več vrst z različno dozoritvenim časom v svoje vinograde posaditi, ne da bi bil primoran v različnem času po malem trgati, naj posadi pozneje zoreče v bolj južne ali solnčne, zgodnje vrste pa v bolj severne, senčnate ali osojne lege.

Dalje mora pri sajenju, ako hoče vzdržati neko ravnatežje oziroma vsaj približno enakomerno dozoritev vseh v dotičnem vinogragu posajenih žlahtnih trt, gledati tudi na to, da posadi močno rastoče in pozno zoreče vrste bolj narazen, da more solnce posamezne trte bolje in enakomerno obsevati; šibko rastoče n. pr. rulandec, silvanec, burgundec črni in drugi dozorijo pravočasno in popolnoma, četudi so bolj gosto sajene.

X.

Zboljšanje vina z dodavanjem alkohola ali vinskega sprita.

Kadar pride človek v stiske, izvrši marsikaj, česar bi se v normalnih razmerah gotovo ne polotil. In tako pride, da se po-

služuje drugače prav pošten vinogradnik, v ozdravljenje in zboljšanje svojih vin tudi takih sredstev, katerih vporaba je pod strogo kaznijo prepovedana. Večkrat pa zabrede revež le vsled nevednosti v tak položaj.

O mnogih prepovedanih in neprepovedanih sredstvih, ki se često rabijo za zboljšanje vina, nočemo tu na široko razpravljati, pač pa navesti sredstvo, ki se sme pri umnem kletarstvu do neke gotove meje vporabljeti, namreč dodavanje alkohola ali vinskega sprita.

Nekatere vrste trt dajejo šibka vina, in včasih kakor n. pr. ravno pretečeno leto, se pridelajo sploh šibka vodena vina, vsled česar se ista bolj počasi čistijo in so tudi raznim vinskim boleznim bolj dostopna, osobito, če se z njimi prepovršno ravna. In najhujše pa je, da imajo taka vina nizke cene, kajti vsak dober gostilničar ve, kaj se pravi točiti šibka, vodena vina.

Šibka vina se zadostno ojačijo in zboljšajo, ako se jim doda nekaj vinskega sprita. To se sme izvršiti in ni kaznjivo, pa le, ako dodatek ne presega gotove meje in ako se vporablja le popolnoma čist (95—96°) vinski sprit. Tega se doda navadno 1—2°/_o, t. j. na na 100 litrov vina 1—2 litra sprita. Več kot 2°/_o dodati ni tudi priporočljivo, ker bi se sprit v vinu preveč čutil, posebno pa v takih, ki so že od narave prav šibka in vodena. Taka vina je mnogo bolje pomešati z močnejšim in polnejšim vinom, ker če bi se takemu vinu dodalo mnogo alkohola, bi postalo pač močno in tudi stanovitnejše, a vse vinske snovi bi se ne nahajale v pravem razmerju. Dodatek se mora ravnanu po navadni dobroti in kreposti dotičnega vina.

Kedaj in kako naj se alkohol doda? — Najbolje potem, ko mošt pokipi in pri pretakanju v sode. Doda se sicer lahko tudi direktno v sodu in dobro premeša,

vendar je bolje pri pretakanju, ker se sprit v vsem vinom bolje zmeša. Vedno pa se ga mora dodati nekaj tednov pred prodajo, ker drugače se kolikor toliko tega duha čuti, osobito če ni bil dotični sprit popolnoma čist.

Sprit pa se ne doda vinu samo radi tega, da dobi več moči, marveč tuptam tudi, če se hoče moštu oziroma vinu sladkobo ohraniti, in dalje pri dolgo trajajočem prevažanju vina iz enega kraja v drugi.

Finejšim vinom se doda mesto vinskega sprita, tudi konjak. Seveda se mora preračunati, jeli se dodanje konjaka izplača ali ne, kajti tako nepreviden pač ne sme biti noben vinogradnik, da bi pri-mešal konjak, ki ga stane 7 do 10 kron liter, vinu, katerega bi potem prodal komaj po 25 kron hektoliter.

X.

Gozdarstvo.

Gozdna paša in lesoreja.

Gozdna paša je postranski vžitek iz gozda, ki ga v planinskih ne smemo podcenjevati in ki ima posebno vrednost spomladi kot predpaša, predno gre živina v planino, kakor tudi v visokem poletju. Dokler je gozdna paša samo postranska raba, pri kateri se porabi slučajno v gozdu zrastle trava brez vsake poškodbe lesa dotlej ne more nihče, tudi gozdar ne, odrekati popolne opravičenosti gozdni paši; ako bi pa gozdno pašo razširili v škodo lesu, bi se to reklo toliko, kot porabiti dober travnik v pašnik, zakaj kakor tu seno, tako je v gozdu les glavni pridelek in dohodek.

Boljša gozdna tla so večinoma v nižjih legah, kjer seveda tudi les raste izvrstneje in je njegova vrednost večja. Samoumevno imamo tu razven po svoj čas zanemarenjenih goličavah le tamkaj prida pašo, kjer je les popolnoma izsekan.

Prvih par let po čistem izsekanji takih dobrih gozdnih tal trava sploh ne raste, počasi pa se naselijo tako zvani gozdni pleveli: rdeči bezeg, malinje, ostružnice, srobrot itd., ki dolga leta (8 do 10 let) ne puste travi lepega razvoja. Še-le potem, ko je črnica popolnoma strohnela, izmrjo pleveli in poleg mladega gozda se prikaže tudi prava trava, torej še-le 10—12 let po izsekanji. Šele zdaj je dovolj dobre paše, ki se pa dostikrat izrablja vže v škodo mlademu gozdnemu naraščaju, kajti mnogo mladih rastlin se popase, drugodi pa, posebno v strminah, jih živina pomandra.

Koliko časa bo trajala ta paša, je odvisno od tega, kako raste mladi gozd in kako gosto je zaraščen; mogoče je, da gosto drevje vso travo v kratkem izpodrine. Ako pustimo, da se gozd sam zaraste, je to vedno nepravilno, ker enkrat je pregosto, drugi pot preredko, deloma dobimo velike odprtine, vsled česar trpi dorastek, ki je vedno manjši, nego bi bil pri pravilni zasaditvi.

Praktično misleči gospodar, ki pozna vrednost gozda — to je svojega za vsako oskrb najhvaležnejšega zemljišča — ne bode še le čakal, da se izsekavina počasi sama zopet zaraste, ampak bo takoj po izsekanju sam znova zasadil. (Le ako bi se bilo bati škode od rilčkarja, se počaka 2 do 3 leta). Ako se sadi kar najpreje, se doseže, da imamo ob času, ko je gozdna trava najlepša vže 10—15leten pravilen gozd, ki po živini ne trpi več dosti; vendar se da le v redkih slučajih trditi, da bi takemu mlademu gozdu paša prav nič ne škodovala.

Gozdar.

Splošno.

Nekoliko vremenskih pravil.

Neutrudljivi duh človeški si je prizadeval vže od nekdanj, da ugane

na podlagi mnogoterih in dolgotrajnih skušenj vreme in se čuti srečnega, kadar se njegovo prorokovanje vresniči. Lahko umevno je, da je napovedovanje vremena velikega pomena posebno za kmetovalca. saj zahteva v prvi vrsti njegova korist, da izve, kakšno bode vreme.

Način, kako se napoveduje vreme, je zelo različen. Znane kmečke vremenske „reglce“ spajajo skušnjo z babjeverstvom in igrajo še danes imenitno vlogo pri napovedovanju vremena. Še veliko manj pa so zanesljive prerokbe v stoletni pratiki. Opravičeno pa je ono napovedovanje vremena, ki se opira deloma na znanstvene nauke meteorologije ali vremenoslovja, deloma na pridobljene izkušnje. Tem zadnjim naj bodo posvečene nasleduje vrstice.

Kot vrhovno načelo veljaj staro pravilo, da prinašajo južni, južno-zahodni in zahodni vetrovi redoma dež. Severovzhodne in vzhodne vetrove spremlja suho vreme, pri čemer se veter navadno suče v krogu proti jugu, zahodu, severu in vzhodu. Južni vetrovi torej večinoma naznanjajo deževje, ki nastopi pri jugozahodniku.

Ako se pa zahodni veter izjemoma in sicer skakaje zasuče večkrat proti jugu brez veliko dežja in ako preide potem med deževanjem na sever, tedaj dežuje enekrati, pa samo mimogrede, na kar zopet nastopi jasno. Če bi pa veter zopet preskočil na zahod, potem pričakujemo stalne moče.

Kadar je brezvetrije, bodimo pripravljeni, „da se vreme spremeni“. Znano je vsakemu šolarčku, da dobimo po leti nevihto in hudo nevihto, ako se pri hudi vročini veter nenadoma vleže. Ako se vrti sever mirno proti severovzhodu, kjer obstane nekaj dni brez dežja, da se potem preseli proti vzhodu in jugu in urno zopet preskoči na vzhod, tedaj lahko računamo na suho vreme.

Znano dejstvo je tudi, da bo kmalu curljalo, ako se po letu po kakem dežju kmalu prikaže solnce, ko je nebo popolnoma čisto in noben veterc ne pihlja, solnčni žarki pa kar zbadajo.

Ravno tako poznato je, da dobimo dež, ako je na obzorji zrak zelo jasen ali ako smo opazovali zjutraj močno jutranjo zarjo.

Gosta, obilna rosa naznanja lepo vreme. Ravno tako označuje sivkastobeli, k večjemu na lahko zardeli jutranji nebes jasen dan. Ako dežuje zgodaj v jutro od 4. do 9. ure. potem smemo do opoldne pričakovati še solnčnega voza. Ako pa začne pri oblačnem, žalostnem obnebj kapljati popoldne ali na večer, smemo skoro trditi, da tudi naslednji dan ne bo brez moče. Ako je nebo popolno oblačno in se pod njim pode majhne, zelo temne oblačne cunje, tedaj ni daleč dolgotrajno deževje. Ravno tako se je bati, ali pa upati deževja, ako je pri solnčnem zapadu nebo na jugozahodu zelo rdeče. Jasno južno nebo na večer pa nam daje upanje za lepo vreme. Močna večerna rdečica na vzhodu nam izdaja vetrovno vreme ali celo nevihto. Kadar se napravljajo nad gorami megleni oblaki, pričakuj v kratkem dežja, ako dalje časa ostanejo, se večajo in padajo nižje, lepega vremena pa, ako vzhajajo kviško in se trgajo. Ako je solnce pri zapadu bolj belkasto, nego rmeno in ako plava v nekakem beloblastečem svetlobnem morji, tako da ga iz žarne svetlobe, ki napolnuje celi nebesni obok, skoro ni moč razločiti, je to znamenje malo pridnega vremena. Ravno tako nam oznanjajo, dvojni oblaki, ki jih vetrovi ženo na razne strani, viharne dnove.

Kdor ima tlakomer ali barometer, ta naj se drži teh le pravil:

Ako se živo srebro dviga nad navadno stanje 760 mm, pomenja to lepo vreme, posebno ako je šlo srebro počasi in več dni brez pre-

nehanja na kviško. Ako živo srebro vstaja prav hitro, bo sicer solnce, toda za njim mora žalost priti v podobi dežja. Kadar tlakomer pada, ni dež daleč; ako pada silovito in zelo globoko, smo lahko pripravljene na vihar, grom in točo.

Kako izženemo kokoši veselje do valitve?

V vročem letnem času imamo pogosto opraviti s putami, ki mislijo, da morajo na vsak način voditi piščance, in zato trdovratno sede velikokrat na praznem gnjezdu. Gospodinji tako poseđanje v poznem poletju in jeseni ni prav čisto nič všeč, saj ne pomeni družega nego zgubo toliko in toliho parov jajec in z njimi v zvezi groškov.

Zato so si tudi izmislile najrazličnejše načine in umetnosti, da bi zatrle v trdoglavkah lastno voljo in veselje do materinstva: prva gospodinja v ta namen privoščila puti mrzlo kopelj, bodisi v bližnjem potoku ali v gnojnici, to že ni veliko razločka; druga jo zapre v zaboj, tretja priveže za nogo na samotnem kraju, še druga jo vtakne v vrečo kakor mačka in obesil na steno. Vsi ti poskusi niso samo neusmiljeni, ampak tudi ne dosežajo svojega namena. Kako naj pričakujemo, da bo taka izstradana kokoš jela v kratkem nesti?

Star izkušen kokošar nam svetuje drugačen pripomoček, ki ga je sam vže često preskusil in ki ga zato slovenskim gospodinjam toplo priporočamo mesto vseh drugih dosedanjih budalostij.

On zapira kočajoče pute v poseben kurnik in jim da za pičo najboljše, kar premore. Kokoš se masti s kruhom, s kakimi odpadki od mesa, stolčenimi jajčnimi lupinami, trdo kuhanimi jajci in podobnimi slaščicami. Kokoši, ki se

ji tako dobro godi, se zazdi v kratkem kočanje, s katerim gospodarja le draži, le nespametno in vsled izvrstne postrežbe začne v kratkem nesti.

Drugo tudi preskušeno sredstvo je, zapreti kočajočo kokoš za nekaj dni v tesnem prostoru z mladim petelinom. Ta ji ne da miru, tako da v kratkem pozabi na kočanje in prične nesti; krepke piče in vapnenastih snovij ji seveda ne sme manjkati.

Po perutninskem listu.

Vprašanja in odgovori.

Vprašanje 1.: V. Ž. v N. Ali bi kazalo pri nas vrediti mlekarno tako, da se plačuje strankam mleko po odstotkih tolsče?

Odgovor 1: Misel je hvalevredna in tudi priporočljiva, ako se ima zato spretno osobje. Edino pravično je plačevanje po odstotkih tolsče. Od ene stranke se dobi iz 1000 l mleka 45 kg sur. masla, od druge 40 kg, ad od tretje samo 35 kg, tedaj bi bilo najbolj pravično, da dobi prvi, računeno 1 kg 2 kroni, 90 kron, drugi 80 kron in tretji 70 kron. Pri tem se tudi ljudstvo prizadeva, da bolj krmi, da more tolstete mleko donošati. Na Nemškem je velik del mlekaren vrejenih, da se plačuje na navedeni način. — A zadeva je v naših razmerah, ko še nimamo zadosti izurjenih mlekarjev, zelo težavna, porabi se tudi mnogo časa za preiskovanje in posebno za snaženje.

Vprašanje 2.: A. K. v Sk. Ker imamo pri nas v strmih hribih svoje košenice, zato je dovažanje domačega gnoja zelo trudapolno, hočemo poskusiti z umetnimi gnojili. Ali bi bilo priporočljivo?

Odgovor 2.: Obče se nikdar ne more priporočati travnike z domačim gnojem gnojiti, ker je zguba na enej važnej redilnej moči, dušiku, zelo velika. Hlevjek spada na polje, kjer naj se podorje in hasne poljskim rastlinam največ. Za Vaše razmere, ko je dovažanje domačega gnoja radi strme lege težavno, je gotovo najbolje, rabiti umetno gnojilo. Za 1 ha se vzame 400—500 kg žlindre ali 200—300 kg superfosfata in 200 kg kalijeve solji.

Spomladi je dobro še s travami posejati, ktere preskrbi „Gosp. zveza“.

Vprašanje 3.: I. K. v L. K. Mislim napraviti cirkularno žago na gepelj. Koliko stane taka naprava in kje se vidi že napravljena?

Odgovor 3.: Kdor ima blizu vodno moč ali v posesti gepelj, temu se priporoča cirkularna žaga. Vsa oprava stane pri Schneider & Verovšek v Ljubljani 70 kron, leseno podstavo naredi vsak tesar. V Vašej bližini vidite lahko cirkularno žago na graščini Križ.

Kmetijsko društvo v Vipavi

oskrbuje svojim članom:

- 1.) Vse potrebščine za vinogradništvo: žveplo, galico, gumico, škropilnice, cepilno orodje, orodje in stroje za kmetijstvo, dalje vsakovrstna semena in umetna gnojila.
- 2.) a) Razprodaja zajamčeno pristno vino, napravljeno iz grozdja svojih članov po novem franc načinu po 30 kron in višej 100 litrov loco Postojna, bolj trda kislasta vina rdeče in belo (kakor cvček) iz hribov pa po znatno nižej ceni.
b) Posreduje p. n. kupcem. ki želijo kupiti pristno vino po nižej ceni od 24 kron naprej nakup in odpošiljatev.
- 3.) Prodaja iz svoje trtnice na Portalis in Monticolo požlahtnjene trte, beli, burgundec, zeleniko, zelen po 14 vinarjev komad.
- 4.) Prodaja iz svoje zaloge tudi pristni „tropinovec“, vzorec in cene na zahtevanje

V Buzetski občini v Istri je še do

18.000 htl. črnega in 28.000 htl. belega vina na prodaj. P. t. gostilničarji in drugi interesentje naj se obrnejo na županstvo v Buzetu ali pa na tamošnjo društvo za „štednju i zajmove“, katero posreduje prodajo neposredno od producenta.

Za vinogradnike imam za oddati 4000

trt v zeleno cepljene na podlagi riparia portalis in sicer več vrst: kraljevine, rebule, zelenike, rizlinga itd. 100 komadov 18 K, pri večjem odjemstvu tudi ceneje. Jožef Čotič, vinogradnik, Vrhpolje pri Vipavi.

Pri posestnikih v Batujah in Selu

sredi Vipavske doline dobi se izvrstno novo belo vino. Cene zmerne. Obrne naj na župnika v Batujah, pošta Črniče, Goriško.

Kmetijsko društvo v Gorjah pri Bledu na Gorenjskem

ma na prodaj železne izdelke kakor: sekire, krampe, capine, lopate, živinske zvonce prav lične in dr.

Oglas iz Istre! „Gospodarsko društvo“ v Pazinu posreduje pri kupovanju vina. Opozorujejo se na te trgovci z vinom. Društveni urad je v hiši predsednika dr. Kureliča.

Priporočaja se: Vzajemna zavarovalnica proti požarnim škodam in poškodbi zvonov.
Edini domači zavod te stroke: Ljubljana, Medjatova hiša.

Hranilnica in posojilnica v Marezigah pri Kopru

ima mnogo pristnega črnega vina liter od 18 do 24 kr. in Refoška liter od 25 do 35 kr., prosto postaja Trst ter vabi konsumente za nakup.

Tko želi, da svojo obitelj oskrbi pravim i naravskim dalmatinskim vinom, neka se obrati na podpisano Juraj Gamulin, Jelsa — otok Hvar, Dalmacija.

Lovci in prijatelji lova se s tem opozarjajo, da se peča tvrdka O. Frank na Dunaji, Waaggasse 12, v večji meri z izvažanjem žive divjačine in je pri volji prevzeti vsako količino proti primerni nakupni ceni. Natančnejša določila glede nakupa, kakor tudi podatki o času za streljanje, varovanje in parjenje so natančno popisani v posebni knjižici, katero dopošlje tvrdka vsakomu brezplačno.

Kdor želi dobro, pristno isterko vino kupiti, obrne naj se na preč gosp. Josip Gojtan-a, župnik, Kašćerga, pošta Trviž — Istra.

Bika debelega 700 kilogr. težkega proda takoj Anton Kunšek, posestnik Planina Montpreis Slov. Štajarsko.

Mladenič, ki je delal uže 1 in pol leta v mlekarni z 500 litri, želi svoje mesto spremeniti. Vajen je v izdelovanju surovega masla in v preiskovanju mleka. Ine se izve pri Gosp. zvezi.

Časih je dobro, ako se človek opozori, kaj je koristnega zamudil in kaj uspešnega je opustil. Že deset let se jako mnoge rodbine v svoj prid drže nove uvedbe, ki je za vsakdanjo kavino mizo jako važna, in te rodbine jo trajno upoštevajo. Ali

še vedno je treba vsako gospodinjino in mater opozarjati na to, da dandanes povsod kar najvspešnejše uvedena Kathreinerjeva Kneippova sladna kava kot primes zrnatih kavi bistveno oplemenituje okus, da pa tudi, kar je vendar zelo važno, kavo dela zdravju prikladno. Že za navadni pojem pač ni vzornejše zmesi, nego je ta, ki spaja prijetni in priljubljeni okus zrnate kave z zdravstvenimi prednostmi našega domačega sladca, kakor stori to na tako nepresežen način uprav Kathreinerjeva Kneippova sladna kava. Tej gre nadalje ta brezprimerna prednost, da ima tudi „čista“, to je brez primesi zrnate kave, jako prijeten okus po kavi; zato jo kot najboljši nadomestek priporočajo tam, kjer je zrnata kava zdravniško prepovedana. Vendar pa se nikoli dovolj ne opozarja na to, da gredo samo „pristni“ Kathreinerjevi kavi v pravih izvornih Kathreinerjevih zavojih vse neštete prednosti. Teh ne more nikoli imeti ono vedno se ponavljajoče ponarejeno blago in tako zvano „odprto blago“, ki ni nikdar nič drugega nego oprazen ječmen ali slad.

S e j m i.

Na Kranjskem:

- 17. jan. v Kotredežu, Železnikih, na Uncu, Brezovici in v Cerk-ljah. v Kostanjevici,
- 21. " v Novem mestu, Višnji gori (za živino).
- 20. " v Novi vasi (na Blokah), Kamniku, na Dovjem, Kočevji.
- 22. " Vrhpolje pri Vipavi.
- 25. " v Radečah.
- 27. " v Ljubljani (8 dnij) in Vinici.
- 30. " na Rakeku.
- 1. febr. v Sturji.
- 3. " v Žužemberku, Lukovcu in Loškem potoku.
- 4. " v Metliki.
- 5. " v Borovnici.
- 6. " v Št. Jerneju (Dolenjsko).
- 7. " v Gor. Logatcu.
- 9. " v Boštanju, Grahovem, Zagorji (za Savo) in Mengšu.

Na Štajerskem:

- 11. jan. v Planini.
- 14. " pri sv. Filipu, Veračah.
- 17. " v Kapeli pri Brežicah in v Pletrovčah.
- 20. " pri sv. Andražu (pri Ptujem), Arnažu pri sv. Mohorju (Podčetrtkom) v Buče in Vrenskagorce.

- 21. jan. v Teharjih.
- 22. " v Št. Ilju in v Mozirju.
- 25. " v Studenicah.
- 27. " v Gomilici, Artišah in v Slov. Gradcu.
- 28. " v Ponikvi.
- 29. " v Št. Jurju ob Tabru (za živino in blago).
- 31. " v Dobavi.
- 1. febr. v Marnbergu.
- 3. " v Vojniku pri sv. Mariji v Jarenini (Slov. Goricah) in Trbovljah, na Dobrni, Lionici, v Št. Jakobu pri Kolbiji in v Vidmu.
- 4. " v Celju.
- 5. " poi sv. Pavlu pod Hundsbergom.
- 6. " v Gornjem gradu.
- 9. " v Pilštanju.
- 10. " v Št. Jurju ob juž. železnici.

Na Koroškem:

- 11. " v Gminku (vsako kvaterno saboto pa živinski sejm).
- 13. jan. v Pliberku (za živino).
- 13. " v Beljaku (vsako kvaterno sredo pa živinski sejm), v v Milstatu in Strazberzi.
- 20. " v Št. Vidu.
- 3. febr. v Frižah, Paterjonu.

Na Primorskem:

- 14.—15. jan. v Vidmu.
- 20. jan. v Sežani.
- 3. febr. v Glemovci (Vid. delg.) v Dutovljah.

Trgovina in obrt.

Trgovina.

Poštno pristojbine in nekoliko črtic o pošti.
(Zapisal Abc.)

Vožni promet z inozemstvom.

Pri pošiljativah z deklarirano vrednostjo se doplača še za vsakih 300 kron v tabeli razvidno svoto.

V tabeli je tudi razvidno, kam je povzetje dovoljeno, kakor tudi skupna pristojbina za teže in število zahtevanih deklaracij.

Paketiranje bodi v platnu ali v zabojih, sploh primerno močno za daljno pot.

Pristojbine za colis postaux:

D r ž a v a	Zahtevane deklaracije	Pristojbine za težo		Dovoljena teža do kg	Vrednost dovoljena do fr.	Pristojbina za vrednost za vsakih 300 fr. vin.	Povzeteje do- voljeno do K
		K	h				
Algir čez Nemčijo	2 francoski	2		5	500	35	500
„ Švico	1 „	2		5	500	35	
„ Italijo	1 „	2		5	500	35	
Argentiniija čez Italijo	2 „	3	25	5			
„ Bremen	3 „	4	75	5			
„ Belgijo	4 „	5	75	5			
„ Švico	2 „	5	75	5			
Anglija z feuilles de route	2 francoski	2	25	5			
čez Bremen		2	25	5	3000	25	
„ Belgijo		2	50	5	3000	25	
Braziliija	3 nemške	3	75	5	375	35	
Bulgariija	2 francoski	1	75	3			
Danska	2 nemški	1	50	5	neomejeno	25	500
Egipt čez Trst	1 francosko	1	50	5	3000	20	1000
„ Italijo	1 „	2	25	5	1000	25	—
Finska čez Lübeck	2 nemški	3	25	3	500	35	500
„ Dansko in Švedsko	2 „	3	50	3	500	35	500
Francoska čez Nemčijo	2 francoski	1	50	5	500	25	500
„ Švico	1 „	1	50	5	500	25	500
„ Italijo	1 „	1	50	5	500	25	500
Grčija čez Trst	1 „	1	75	5	—	—	
z Lloydom	1 „	1	50	5	neomejeno	20	
Italija	1 franc. ali ital.	1	25	5	1000	10	1000
Nizozemska	3 nemške	1	50	5	1000	25	1000
Norveška čez Dansko	2 „	2	25	5	neomejeno	35	1000
„ Švedsko	2 „	2	25	5	„	25	1000
„ Hamburg	2 „	1	75	5	„	35	1000
Portugal	2 francoski	2	75	5	500	35	500
Rumunija	1 „	1	25	5	500	10	500
Rusija	2 nem. ali franc.	1	75	5	50000	10	
čez Rumunijo	4 francoske	2	25	5	500	25	
Švedska	3 nemške	2	50	5	neomejeno	35	1000
Švica	1 nem ali fr. ali it.	1	—	5	„	10	1000
Španija	4 francoske	2	25	3			
Turčija	2 „	1	25	5	neomejeno	35	1000
Zjedinjene države v Ameriki						kron	
a) Brooklyn N. J.	2 nem. ali franc.	2	50	1			
Hoboken N. J.		3	25	3	1000	1·35	1000
Jersey City N. J.		4	—	5			
New York City N. J.		3	50	1			
b) Drugi kraji izvzemši Alaska	„	6	50	3	1000	1·35	1000
		9	50	5			
c) Za Alaska (samo v Juneau Sitka in Wrangle)	„	9	50	1			
		13	50	3	1000	1·35	1000
		17	50	5			

NB. Zraven navedenih držav sprejemajo colis postaux tudi nekatere druge države n. pr. Chile, Peru, Perzija vse angleške kolonije, nemške kolonije v Afriki itd. Ali, ker vem, da se na Slovenskem v te kraje malo ali nič ne pošilja, sem navedel le važnejše države.

Koncem popisa predpisov glede poštnih pošiljatev bodi mi dovoljeno dodati še tri opombe namreč: Pošiljatve v inozemstvo oddajo naj se, ako le mogoče, kot „*colis postaux*“. Pošiljatve v Avstro-Ogerski in Nemčiji naj ne presežajo, ako le mogoče 5 *kg*, posebno, ako so namenjene čez II zono, ker so mnogo ceneje. Pošiljatve deklarirati z nizko vrednostjo n. pr. 2 ali 5 kr. je nezmiselno, ker v slučaju, da se pošiljatev res izgubi in ni nikake vrednosti deklarirane, se navadno dobi večja odškodnina kakor par kronic. Zraven tega so pa tudi pristojbine pri pošiljativah brez vrednosti saj 6 vin. manjše. Pač naj se pa pošiljatve z večjo vrednostjo natanko deklarirajo.

O povzetji pri blagovnem prometu na železnicah.

Pri oddaji blaga proti povzetji izroči nam železnica razun sprejemnice še posebej povzetni (legitimacijski) listek, na kojem nam ista potrjuje, da smo oddali blago v prevoz oziroma v izročitev naslovniku le proti temu, da plača sprejemnik železnici na naš račun povzeti znesek. Ko sprejemnik to vplača, obvesti se o tem postaja, koder smo blago oddali in ista določila nam poštnim potom obvestilo, na kar zamoremo denar pri postajni blagajni proti vrnitvi svojčasno nam izročene povzetnega listka, na kojem sprejem potrdimo, dvigniti. Pogosto čujejo se pritožbe, da treba predolgo čakati na denar, sosebno ker nekatere postaje ne odpošljejejo takoj obvestila itd. Strankam čakati je pri železničnih blagajnah navadno dolgo časa, predno pridejo na vrsto; pripeti se pogostoma tudi, da izgubi kaka stranka povzetni listek in treba je napravljati radi tega pismeno prošnjo na železnična vodstva in kolekovati nado-

mestno zavezno pismo. — Vse navedene nedostatke uvidela je železnična uprava in uvedlo je c. kr. železnično ministerstvo za blagovni promet na državnih železnicah naredbo, da se od sprejemnika uplačana povzetja nemudoma in neposredno pošiljatelju določijo potom poštna nakaznica ali poštna hranilnica. Brezdvomno je navedena naredba prizadetemu občinstvu dobro došla. Ker železnična uprava pripušča določilju, da se poslužuje po svoji volji ali stare ali nove naredbe, svetovati je, da se zahteva pri oddaji blaga proti povzetji denar potom poštna nakaznica, ker stranka pride veliko preje k denarju in nima nikakik potov. Uvedena je ta najnovejša naredba sedaj samo za promet na državnih železnicah in za povzetja, koja znašajo najmanj 4 krone.

V tem slučaju treba je pri oddaji blaga železnici oddati tudi izpolnjeno poštno nakaznico ali položnico in prejemnico poštna hranilnice. Pri oddaji v tem smislu potrdi nam železnica povzetje na sprejemnici in odpade povzetni (legitimacijski) listek.

Državni železniški svet

posvetoval se je v svoji zadnji seji med drugim tudi o znižanju pristojbine za tehtanje tovrnega blaga, kojega oddajamo v celem vagonu in se je odločil naprositi železnično ministerstvo, da tej opravičenej želji tem preje ustreže. Obravnavalo se je dalje tudi jako obširno o podelitvi znižanih vozniških cen obiskovalcem poljedelskih in obrtnih razstav in se je sklenilo ministerstvu priporočiti, da uvede za omenjene namene zdatno znižane cene na železnicah. Želeti je, da se to čim preje uresniči.

Obrt.

K vprašanju obrtnega kredita.

Ker je „Narodni Gospodar“ že večkrat razpravljal o vprašanju obrtnega kredita, hočem Vas opozoriti na ukaz pruskih ministerstev za notranje zadeve, finance in poljedelstvo, tikajoč se tudi obrtnega kredita. Omenjeni ukaz obrača se do hranilnic ter jim principijelno dovoljuje, posojati tudi zadrugam, bodisi poljedelskim, bodisi obrtnim, izvzete so le kakršnekoli kreditne zadruge. Posojila smejo se dajati tudi brez posebnega varstva. Za ta slučaj pa določa navedeni ukaz, da smejo hranilnice kreditirati zadrugam z neomejeno zavezo le 10 odstotkov tiste svote, katera se sme smatrati kot vrednost premoženja vseh zadrušnikov. Ceni se to premoženje po višini davkov, katere plačuje posamezni zadrušniki. Zadrugam z omejenim poroštvom, tako določa ukaz, sme se kreditirati do 75 odstotkov skupne svote, za katero jamčijo vsi zadrušniki. Svota, za katero jamči posamezen član take zadruge z omejenim jamstvom sme se računati k večjemu le za 10 odstotkov njegovega premoženja. Dasi je to zanimanje ministerstev za zadrušništvo dokaz, da na Pruskem spoznavajo mero-dajna mesta važnost zadrušništva, vendar se ta pruski izgled osobito glede obrtnih zadrug ne priporoča v posnemanje, ker so navedene določbe tako stroge, da v istini izključujejo skoro vsak kredit. Osobito obrtne zadruge po mestih bi pri nas večkrat prišle v položaj iskati kredita pri hranilnicah, ali enake določbe, kakor so ravno navedene, onemogočile bi vsak kredit. Treba bode torej iskati druge poti, da se naredi tudi hranilnični denar, kojega dober del prihaja iz rok obrtnikov, pristopen obrtnikom.

K.

ZADRUGA

Raiffeisenovcem za novo leto.

Velik je pomen Raiffeisenovih posojilnic, velika pa tudi odgovornost, katero si nalože na rame njih funkcionarji. Zato hočemo v nastopnem na kratko poklicati v spomin poglobitve dolžnosti, katere imajo izpolnovati vedno, torej tudi v ravno pričetem letu. Kakor poznamo naše posojilničarje, vemo, da se sami zadosti zavedajo svojih dolžnostij, toda stara resnica je, da se dobra in potrebna stvar nikoli preveč ne poudarja.

Načelnik naj pazi, da so imeniki članov vedno v redu. Večkrat naj se osebno prepriča o stanju blagajne in knjig. Seje načelstva sklicuje naj vsaj vsak mesec, in naj pazi strogo na to, da se ne da posojilo brez prejšnje dovolitve načelstva. Skrbi naj, da se o sejah vodi natančen zapisnik.

Blagajnik naj podpira načelnika vsestransko. Posebno naj skrbi, da bodejo knjige v najlepšem redu in čedno pisane. Ako neobhodno treba v knjigah kaj črtati, zgodi naj se to z ravno črto, tako, da se prečrtano še vedno lahko čita. Ako zasledi kako pomotno vknjižbo, naj je ne črta, marveč popravi potom tako imenovanega „storniranja“. Radi rati knjig ni nikdar dovoljeno in naj se torej v nobenem slučaju ne zgodi. Da se vsaki pomoti izogne, naj blagajnik, predno kaj vknjiži, natanko premisli, kaj hoče vknjižiti, pa bo vedel, kam naj vknjiži in kako. Tak premislek prihrani mu bo marsikako sitnost. Prešteje naj večkrat v blagajni nahajajoči se denar in primerja svoto s sklepom v knjigah. Nikdar in pod nobenim pogojem naj ne izplača posojil, katerih ni še dovolilo načelstvo.

Nadzorstvo naj z vso vestnostjo vrši svoj posel. Pregleduje naj večkrat stanje knjig in bla-

gajne, prepriča pa naj se tudi o poslovanju načelstva in osobito o tem, ali postopa načelstvo pri dovoljevanju posojil dosti previdno.

Ako bodejo vsi faktorji izpolnili svojo dolžnost, potem je uspeh posojilnice gotov.

Raiffeisenovec.

O računskih sklepih in o dolžnostih posojilnic začetkom leta proti oblastvom.

Prišlo je novo leto in vsaka posojilnica skleniti mora svoje račune za preteklo leto 1901. Postopati je pri tem sledeče:

Najprvo naj se natančno izračunajo obresti hranilnih vlog, kakor tudi zastale in predplačane obresti od posojil. Da bodo računi natančni, naj računata vedno dva, in sicer jeden za drugim.

Ko je to pripravljeno, naj se sklenejo vse knjige, kakor itak že znano. Na to naj se napravijo izpiski iz „Knjige pososil“ „Knjige hranilnih vlog“ in kjer so različni deleži, tudi oddelek „Deležne knjige“, eventualno tudi iz knjige tekočih računov.

Potem naj se na podlagi „Razdelnika“, ali pri novem knjigovodstvu „Blagajniškega dnevnika“, izpolni v od nas poslani tiskovini „Računski sklep“ oddelek „Denarni promet“. V olajšavo davčnim uradom naj se med upravnimi stroški vedno razločijo ustanovni stroški, troški za tiskovine, nagrade, razni davki in sicer naj se zadnji vedno ločijo po kakovosti na pr. rentni davek, neposredne pristojbine, eventualni zemljiški davek itd. kakor je deloma že iz tiskovine razvidno.

Na to sestaviti je na podlagi prometa in eventualne prejšnje bilance bilanco (stanje) za pretečeno

leto, v kojoj je med aktiva vpoštevati vse iste svote, koje ima zadruga tirjati, ali pa vrednostne stvari, koje se pri zadrugi nahajajo, tako na primer inventar, posojila, naloženi denar, obresti od tega, zastale obresti od posojil, eventualna vrednost neporabljenih tiskovin, eventualna vrednost zemljišč, delež pri jednem ali drugem zavodu itd. ter konečno gotovina.

Med pasiva pa je vpoštevati vse dolgove, koje je posojilnica imela 31.dec. 1901, na pr. deleže članov, hranilne vloge s kapitalizovanimi obrestmi, izposojila, dolžne obresti od izposojil, za prihodnje leto predplačane obresti od posojil, eventualni dolg na inventarju, tiskovinah, najemini, zemljiščih itd. Poleg tega pa je postaviti v pasiva tudi rezervni zaklad z eventualnimi obrestmi.

Ko je to urejeno, odšteti je pasiva od aktiv, na kar se pokaže čisti dobiček eventualno nasprotno izguba. Ako se je pokazal dobiček, je isti vpisati med pasiva, ako se pokaže izguba t. j. ako presežajo pasiva aktiva, tedaj je izgubo vpisati med aktiva.

Ko sta ta dva računa končana, je iz obeh teh dveh ter eventualno s pomočjo prejšnje bilance sestaviti „Račun zgube in dobička“.

Ta račun dela većinom velike preglavice, je pa sam na sebi zelo lahek, le edino dobro misliti je potreba pri njega sestavi.

Dotični, ki sestavlja račun, mora natančno preiskati denarni promet in bilanco, da vidi, kaj je v prvem ali drugem za leto, za katero se dela račun, dobiček ali izguba.

Pod dobiček spadajo n. pr. prejete obresti od dolžnikov, zastale obresti od dolžnikov, obresti

(Ta izkaz je takoj, ko je davkarja potrdila vplačilo predložiti e. kr. okrajnemu glavarstvu z dopisom po obrazcu.)

Obrazec C/III.

I z k a z

o prihodnini, oddani po § 133.

Oznamenilo odbijanju zavezanega dolžnika } Hranilnica in posojilnica v Ljubnem,
 Oznamenilo izplačujoče blagajnice } registrovana zadruga z neomejeno zavezo.
 Oznamenilo časa, za katerega se oddaja prihodnina (§ 134) za čas od 1/VII—31/XII. 1901.

1	2	3	4	5		6	
				Pripadajoči davčni znesek	h	znesek za	dne
Vrsta izplačanih, oziroma v prid zapisanih prihodnini zavezanih prejemkov obrestovanj	Odstotni postavki obrestovanja	Višina izplačanih, oziroma v prid zapisanih prihodnini zavezanih prejemkov v rubriki 1 označenjene vrste	Uporabljeni odstotni stavki prihodnine	K	h	Potemtakem se je oddal	
Kapitalizovane obresti hranilnih vlog	4 1/2	38 K 74 vin.	1 1/2	—	58	58 vinarjev	29. januarja 1. 1902.
Izplačane obresti hranilnih vlog		3 K — vin.		—	—		c. kr. davčnemu uradu v Ljubnem

Hranilnica in posojilnica v Ljubnem

registrovana zadruga z neomejeno zavezo

J. Murovec l. r. Vek. Ravnikar l. r.

(To izpolni državna blagajnica [davčni urad]).

Zgornji znesek K 58 h, t. j. K 58 h je bil pri

tukajšnjem uradu dne 29. jan. 1902 zaračunjen pod ^{dnevni št. 121} _{davčnega vpisnika št. 4.} v sprejem.

L. S.

N. N.
c. kr. kontrolor.

N. N.
c. kr. davkar

Kupon (odrezek), katerega odreže posojilnica in ga hrani med prilogami računa, kot potrdilo plačila.

7

Uradno potrdilo.

o znesku K 58 h,

t. j. K

58 h, kateri je bil po Hranilnici in posojilnici v Ljubnem, reg. zadr. z neom. zavezo kot prihodnina, pobrana po odbitku v zmislu § 133. zak. z dne 25. okt. 1896. l.

(drž. zak. št. 220) za čas od 1. jul. 1901 do 31. dec. 1901 položen danes pri tukajšnjem uradu in vprejem zaračunjen pod ^{dnevni št. 121} _{davčnega vpisnika št. 4.}

Ljubno, dne 29. jan. 1902

L. S.

N. N.
kontrolor.

N. N.
davkar.

Ta izkaz dobi se pri c. kr. davčnih uradih.

I z k a z

neposrednih pristojbin od deležev za l. 1901.

Tekoče šte v.	sklicaje se na	P e d m e t	Pristojbini podvrženi znesek		Lest- vica	Pristojbina		Opomnja
			K	h		K	h	
1	l e t n i r a č u n	Vplačani	40	—	I.	—	10	
2		Izplačani	—	—	I.	—	—	
3		Pristopnine	20	—	I.	—	10	
4		Vkup . . .	60	—	I.	—	20	

V Ljubnem, dne 29. januarja 1902.

Hranilnica in posojilnica v Ljubnem,

registrovana zadruga z neomejeno zavezo

J. Murovec l. r.

Vek. Ravnikar l. r.

Ta izkaz dobi se pri „Gospodarski Zvezi“.

od naloženega denarja (pri teh seveda samo iste, ki so v letu, za katero se dela račun, narastle, ne pa vse, ki so v bilanci izkazane), eventuelni prispevki k upravnim stroškom, eventuelne pristopnine, eventuelna društvu plačana ali še dolžna najemnina itd. Vpoštevati so kot dobiček vse za leto, za katero se dela račun, posojilnici dolžne svote. Kratko: tukaj je vpoštevati le isto, kar se je za računsko leto v istem sprejelo, eventuelno, kar je v istem ostalo dolga na stvareh, koje posojilnica ni dolžna povrniti.

Nasprotno pa je izguba vse to, kar se je v tistem letu za računsko leto samo izdalo ali napravilo dolga, tako na pr.: Za prihodnje leto predplačane obresti, upravni stroški, najemnina društvena (že plačana ali še dolžna) plačane in dolžne obresti od izposojil, rentni davek, neposredne pristojbine, eventuelni zemljiški davek itd.

Ako je račun pravilno sestavljen, mora se pokazati pri „bilanci“ in pri „računu izgube in dobička“ jednaki dobiček ali izguba ter je v slučaju dobička istega upisati med izgubo, v slu-

čaju izgube pa isto med dobiček.

Ko je račun tako sestavljen, je istega primerjati z izpiski iz hranilne, posojilne in deležne knjige, eventuelno, ako ima posojilnica naložen denar ali izposojila, tudi s temi in se morajo vse točke v bilanci natančno vjemati z onimi v izpiskih. Ako se to ne vjema, je račun nepravilen in treba iskati pomote.

Ako ni mogoče najti pogrška, obrne naj se posojilnica takoj na „G. Z.“, da pregleda stvar. Opozorjamo končno na to, da naj vse

posojilnice, koje so v naši zvezi, račune takoj po sestavi dopošljejo „Gosp. Zvezi“ v pregled in naj nobena posojilnica računa preje ne izda, dokler ji ga ni ta pregledanega vrnila.

Ko so se potem računi odobrili na občnem zboru, je takoj predložiti 2 iztisa ali prepisa na c. kr. okrajno glavarstvo ter 2 iztisa ali prepisa „Gosp. Zvezi“.

Do konec januarija tekočega leta pa je plačati rentni davek in neposredne pristojbine. Glede rentnega davka smo že obširneje pisali, vendar hočemo tukaj še enkrat stvar opisati in zajedno podati obrazce.

Rentni davek plačati je dvakrat na leto in sicer do konec januarja in do konec julija vsakega leta. Do konec januarja je plačati rentni davek od kapitalizovanih obresti hranilnih vlog ter od v II. semestru (to je od 1. julija do 31. decembra) izplačanih obrestij hranilnih vlog.

Do konec julija pa je plačati od v I. semestru (to je od 1. januarja do 30. junija) izplačanih obrestij hranilnih vlog.

Za plačilo tega izpolniti je izkaz C. Kako je ta izkaz izpolniti, razvidno je iz spodaj natisnjenega izgleda.

Na podlagi teh dveh izkazov plačati je pri domači davkariji rentni davek. Jeden izkaz ostane pri davkariji, drugi izkaz pa dobi posojilnica nazaj, na kojem pa jej davkarija vplačilo dvakrat potrdi, kakor je to razvidno iz izgleda.

Od nazaj prejetega izkaza je kupon odrezati in hraniti kot priloga računom, izkaz sam pa je predložiti c. kr. okrajnemu glavarstvu.

Ravno tako je tudi plačati vsako leto do konec januarja neposredne pristojbine od vplačanih in izplačanih deležev od eventualnih obrestij deležev ter od vplačanih pristopnin.

Za to izpolniti sta tudi dva izkaza, tako kakor je to razvidno iz spodaj natisnjenege drugega obrazca.

Na podlagi teh je plačati davek pri domači davkariji, in ostane eden izkaz pri davkariji na drugem izkazu pa potrdi ista vplačilo in ga sprejme posojilnica nazaj, ter ga hrani kot prilogo računom.

Da se posojilnice izognejo nepotrebnim dopisom, ter da se olajša oblastvom poslovanje s posojilnicami, naj iste skrbijo, da bodo vse do konca januarja te davke plačale.

Država za stavbinske zadruga na Bavarskem.

Bavarska država dala je stavbinskim zadrugam posojil v skupnem znesku 4 milijonov mark. Vse podpirane zadruga postavile ali nakupile so 899 stanovanj. Bavarska država ozirala se je pri dajanju posojil samo na stavbinske zadruga državnih uslužbencev, kar se nam ne zdi pravo. Podpora zaslužijo tudi druge zadruga, ako solidno delujejo. Namen državne podpore zadrugam moral bi biti po našem mnenju v prvi vrsti, krepiti in širiti zadržnega duha med ljudstvom. Zadruga strogo ločevati po kategorijah uslužbencev ne kaže, ker pri zadrugah, obstoječih le iz državnih uslužbencev je nevarnost, da se izgubi pravi zadržni duh, ker je nevarnost, da se člani preveč zanašajo na državno pomoč in na sodelovanje države in tako izgube zavest osebne odgovornosti in z njo združeno samozavest. Vsekako pa moramo delovanje bavarske vlade pozdraviti z veseljem, ker kaže toplo zanimanje za zadržništvo.

Častite člane, kateri so z upravnim prispevkom 2 kron za minulo leto zaostali, opozarjamo, da nemudoma ta znesek plačajo, oziroma dopošljejo, ker bi bili drugače prisiljeni, postopati v smislu § II. društvenih pravil.

Denarni promet hranilnic in posojilnic.

V mesecu oktobru:

Hranilnica in posojilnica v Rovtah: Prejemki 7434 K 31 h, izdatki 7311 K 72 h, denarni promet 14746 K 03 h, prejete hranilne vloge 716 K, — izplačane hranilne vloge 697 K 30 h, dana posojila 4110 K, vrnena posojila 3610 K.

V mesecu novembru:

Hranilnica in posojilnica v Cerničah: Prejemki 4671 K 32 h, izdatki 4498 K 62 h, denarni promet 9169 K 94 h, prejete hranilne vloge 760 K, izplačane hranilne vloge 1965 K, dana posojila 2460 K, vrnena posojila 540 K.

Hranilnica in posojilnica na Jesenicah: Prejemki 14.847 K 78 h, izdatki 10.172 K 45 h, denarni promet 25.020 K 23 h, prejete hranilne vloge 14.568 K 10 h, izplačane hranilne vloge — K — h, dana posojila 5200 K, vrnena posojila 147 K 42 h.

Hranilnica in posojilnica v Šturiji: Prejemki 4102 K 37 h, izdatki 1778 K 52 h, denarni promet 5880 K 89 h, prejete hranilne vloge 1493 K — h, izplačane hranilne vloge 875 K 42 h, dana posojila 200 K vrnena posojila 80 K.

Hranilnica in posojilnica na Igu pri Ljubljani: Prejemki 10437 K 39 h, izdatki 7960 K 22 h, denarni promet 18397 K 61 h, prejete hranilne vloge 7208 K, izplačane hranilne vloge 1168 K — h, dana posojila 740 K, vrnena posojila 110 K.

Hranilnica in posojilnica v Polhovem Gradcu: Prejemki 4318 K 24 h, izdatki 2765 K 24 h, denarni promet 7083 K 48 h, prejete hranilne vloge 4377 K 96 h, izplačane hranilne vloge 1312 K 25 h, dana posojila 220 K, vrnena posojila 200 K.

Hranilnica in posojilnica v Horjulu: Prejemki 4964 K 79 h, izdatki 4829 K 12 h, denarni promet 9793 K 91 h, prejete hranilne vloge 1986 K 50 h, izplačane hranilne vloge 2388 K — h, dana posojila 2096 K 94 h, vrnena posojila 1960 K.

Hranilnica in posojilnica v Mošnjah: Prejemki 4890 K 50 h, izdatki 3477 K 02 h, denarni promet 8367 K 52 h, prejete hranilne vloge 1636 K 40 h, izplačane hranilne vloge 1983 K 34 h, dana posojila 1460 K, vrnena posojila 2180 K.

Hranilnica in posojilnica v Rovtah: Prejemki 3016 K 37 h, izdatki 475 K 87 h, denarni promet 3492 K 24 h, prejete hranilne vloge 714 K 54 h, izplačane hranilne vloge 463 K 7 h, dana posojila — K — h, vrnena posojila 1970 K.

V mesecu decembru:

Hranilnica in posojilnica za farno občino Kamnje: Prejemki 920 K 99 h, izdatki 880 K, denarni promet 1800 K 99 h, prejete hranilne vloge 791 K 20 h, izplačane hranilne vloge 180 K — h, dana posojila 200 K, vrnena posojila — K.

Hranilnica in posojilnica na Vrhniki:
Prejemki 20209 K 70 h, izdatki 16403 K 31 h, denarni promet 36613 K 01 h, prejete hranilne vloge 16161 K, 52 h, izplačane hranilne vloge 3369 K 41 h, dana posojila 4340 K, vrnena posojila 1200 K.

Hranilnica in posojilnica na Jesenicah:
Prejemki 12677 K 32 h, izdatki 10872 K 52 h, denarni promet 53549 K 84 h, prejete hranilne vloge 6840 K — h, izplačane hranilne vloge — K — h, dana posojila 6840 K — h, vrnena posojila 1000 K.

Hranilnica in posojilnica v Poljanah nad Škofjo Loko: Prejemki 36.202 K 16 h, izdatki 29348 K 92 h, denarni promet 65551 K 08 h, prejete hranilne vloge 27926 K 3 h, izplačane hranilne vloge 7622 K 73 h, dana posojila 5162 K, vrnena posojila 1340 K.

Posojilnica in hranilnica v Zagradcu:
Prejemki 10160 K 95 h, izdatki 7908 K 73 h,

denarni promet 18069 K 68 h, prejete hranilne vloge 6880 K, izplačane hranilne vloge 70 K — h, daha posojila 2000 K, vrnena posojila 1050 K.

Hranilnica in posojilnica v Srednji vasi: Prejemki 18186 K 06 h, izdatki 17574 K 32 h, denarni promet 35760 K 38 h, prejete hranilne vloge 10025 K 78 h, izplačane hranilne vloge 2305 K, 80 h, dana posojila 1970 K — h, vrnena posojila 4484 K.

Hranilnica in posojilnica pri Sv. Jakobu ob Savi: Prejemki 5072 K 87 h, izdatki 5055 K 32 h, denarni promet 10128 K 19 h, prejete hranilne vloge 2248 K 20 h, izplačane hranilne vloge 1603 K 07 h, dana posojila 400 K — h, vrnena posojila 1140 K.

Hranilnica in posojilnica v Senožečah:
Prejemki 8589 K 67 h, izdatki 7108 K 30 h, denarni promet 15697 K 97 h, prejete hranilne vloge — K, izplačane hranilne vloge

320 K — h, dana posojila 3670 K — h, vrnena posojila 7418 K.

Hranilnica in posojilnica na Igu pri Ljubljani: Prejemki 7046 K 84 h, izdatki 4031 K 51 h, denarni promet 11078 K 35 h, prejete hranilne vloge 3755 K — h, izplačane hranilne vloge 1389 — h, dana posojila 1100 K, — vrnena posojila 560 K,

Hranilnica in posojilnica v Leskoviči:
Prejemki 3776 K 41 h, izdatki 2173 K — h, denarni promet 5949 K 41 h, prejete hranilne vloge 1038 K — h, izplačane hranilne vloge 271 K — h, dana posojila 1400 K, vrnena posojila 240 K.

Hranilnica in posojilnica v Stari Loki:
Prejemki 24724 K 94 h, izdatki 21365 K 28 h, denarni promet 46090 K 22 h, prejete hranilne vloge 4885 K 23 h, izplačane hranilne vloge 9931 K 81 h, dana posojila 1300 K, vrnena posojila 500 K.

Zaloga: **„Gospodarska Zveza“** Ljubljani. (129) 12—7

Ali želite: mnogo jaje po zimi? več dobrega mleka? hitro debele rejene prešiče? zdravo lepo govejo živino? močno trpežno vožno živino? potem mešajte s krmom samo **Barthelovo** apneno klajo. Za male stroške Vam ne bo nikdar žal. Navodilo zastoj.

M. BARTHEL & Co
Dunaj X, Keplergasse 20.

„Gospodarska Zveza“
v Ljubljani, Gradišče št. 1

naznanja, svojim udom, da ima vedno v zalogi vsa potrebna **umetna gnojila**, kakor **Tomažev žlindro**, **kalijevo sol**, **solitar**, **superfosfat (koščeno moko)** in **Barthel-ovo klajno apno**.

Naročila se točno izvršujejo!

Nj. svetost papež Leon XIII.

sporočili so po svojem zdravniku prof. dr. Laponiju gospodu leka narju Gabr. Piccoliju v Ljubljani pristrano zahvalo za doposlane Jini stekleničice.

tinkture za želodec

in imenovali „Dvornim založnikom Nj. svetosti“.

Imenovani zdravnik ter tudi mnogi drugi sloviti profesorji in doktorji priporočajo bolehamim G Piccolijevo **želodčno tinkturo** katera krepi želodec, pospešuje slast, pospešuje prebavljanje in telesno odprtje.

Naročila vsprejema proti povzetju in točno izvršuje G Piccoli, lekarnar „pri anđelu“ v Ljubljani, na Dunajski cesti

Tinktura za želodec pošilja izdelovatelj v škatljah po 12 in več stekleničic. — Poštnino mora plačati p. n. naročnik.

Samo v teh zavojih se dobiva pristna, tako splošna priljubljena

Kathreinerjeva Kneippova sladna kava

! Predzadnji teden!

Žrebanje nepreklicno 16. januarja 1902.

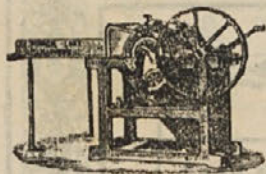
Glavni dobitek Kron 40.000
vrednosti

Srečke za segretje sob á 1 Krono

priporoča: **J. C. Mayer** v Ljubljani.

Stroje za mlačev

orodje za poljedelstvo dobijo se najboljši pri

kakor: vsakovrstne mlatilnice, vratila (gepeljne), posamezne slamotresnike, prepeljive motorje na bencin in sploh vse

Karol Kavšeka nasl.

Schneider & Verovšek

trgovina z železnino na debelo in na drobno in zaloga poljedelskih strojev v Ljubljani, Dunajska cesta 61.

Ob enem priporočamo naše znano dobre kose za košnje sena, ameriške stroje za kositi, stroje za klepati, čistilnike, trijerje, slamoreznice, vsakovrstne trombe itd.

Za vsaki kos se jamči.

Naša mlatilnica „Ljubljana“ je najboljši in najtrpežnejši ročni stroj, ker je vsled njene jednostavne sestave jako lahka za goniti ter prekosi vse druge mlatilnice tudi na kroglice. O tem priča vsakdo, kdor jo je rabil (135) —1

Vsak stroj se dá tudi na poskušnjo.

Obširni, ilustrovani slovenski ceniki na zahtevanje brezplačno.

C. kr. priv.

pred ognjem in tatovi varne

blagajne

prodaja najceneje dobro znana tovarna blagajnic

M. Adlersflügel

založnik Raiffeisnovih posojilnic

Dunaj, I., Franz Josephs-Quai št. 13.

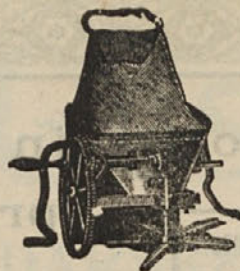
(134) 24—1

Novo!

Novo!

Novo!

Ročni stroji za sejati

za deteljo, travna semena, rž, oves, ječmen, koruzo itd.

Prednosti: Prihranitev semena, rednost v sejanji, velikanska hitrost. Porabljivost po gorovji, jarkih in zakotjih. — Ceno in trpežno.

Cena: **50 K** za en stroj proti povzetju z Dunaja.

Glavna prodajalnica: (124) 10—4

ECHINGER & FERNAU, Wien, XV. Neubaugürtel 7 u. 9.

~ Razglednike na zahtevanje. ~

Žive velike uharice,

volkove, medvede, divje mačke, ptice roparice, kakor vse vrste žive divjačine kupuje

C. FRANK,

tvrdka za izvažanje žive divjačine, veletrgovina z živalimi.

(126) 12—9 Dunaj IV., Waaggasse 12.

Ilustrovani kupovalni ceniki z neobhodno potrebnim svetovalcem za lovce in prijatelje lova brezplačno in poštnine prosto.

Centrala za nakup in prodajo!

Gospodarska Zveza

v Ljubljani

posreduje svojim članom

nakup vsakovrstnih kmetijskih potrebščin, kakor umetnih gnojil, modre galice, žvepla; raznih poljedelskih strojev, vsakovrstnih semen; koruze, moke, otrobov itd. po najnižjih cenah;

prodajo vse vrste kmetijskih pridelkov itd. ter ima v zalogi vse tiskovine za raiffeisenske hranilnice in posojilnice, katerim preskrbi po znižani ceni tudi železne blagajne, varne proti požaru in vlomu.

Zaloga Barthel-ovega klajnega apna, oddaja se od 5 kg naprej.

Posredovalnica za Zvezine trgovce!

Vse tu naznanjene predmete preskrbi tudi »Gosp. Zveza« po orig. cenah.

 Najboljša in najsigurnejša

Stanje hranilnih vlog 31. dec. 1900:
nad 6 milij. K

prilika
za
štedenje!

Denarni promet v dvanajstih mesecih
nad 24 milij K

Ljudska posojilnica

preje: Gradišče šte. 1

sedaj: Kongresni trg št. 2, I. nadstr.

sprejema

hranilne vloge

vsak delavnik od 8. ure zjutraj do 1. ure popoldan in jih obrestuje po

 4 $\frac{1}{2}$ %

brez kakega odbitka, tako da sprejme vložnik od vsacih vloženih 100 gld.
čistih 4 gld. 50 kr. na leto.

Stanje hranilnih vlog 31. dec. 1900:
6,166.217 K 86 h

Promet v 12 mesecih od 1. jan. do 31. dec. 1900:
24,185.294 K 76 h

Hranilne knjižice se sprejemajo kot gotov denar, ne da bi se obrestovanje
kaj prekinilo.

Za nalaganje po pošti so poštnohranilnične položnice na razpolago.

V Ljubljani, dne 1. oktobra 1900.

Dr. Ivan Šusteršič,
predsednik.

Josip Šiška,
knezoškofjski kancelar,
podpredsednik.

Odborniki:

Anton Belec,
posestnik, podjetnik in trgovec
v Št. Vidu nad Ljubljano.

Dr. Andrej Karlin,
stolni kanonik v Ljubljani.

Dr. Viljem Schweitzer,
odvet. koncipijent v Ljubljani.

Josip Jarc
veleposestnik v Medvodah.

Karol Kauschegg,
veleposestnik v Ljubljani.

Gregor Šlibar,
župnik na Rudniku.

Frančišek Leskovic
sasebnik in blagajnik „Ljudske po-
sojilnice“.

Matija Kolar,
župnik pri D. M. v Polji.

Dr. Aleš Ušeničnik,
profesor bogoslovja v Ljubljani.

Ivan Kregar,
načelnik okrajne bolniške blagajne
v Ljubljani.

(115) — 1